

Yoruba — Towards Better Sharing of Cultural Heritage — A call to action to policymakers
Translation by Aderinto Daniel Okikiade

The original English version is the authoritative version on which this unofficial translation is based.

[Towards Better Sharing of Cultural Heritage — A Call to Action to Policymakers](#)

Siwaju Pinpín IJẸ asa dara dara ipe kan si Ise si awọn oluşe imulo

A Creative Commons Afihan Itosona

Şe I le gba laaye ... awọn ara ilu lati gba ohun kan ti o wulo ati ti o niyelori bi?... Nigbati ipadanu yii ba ti jiya, ko ni si ọkunrin kan ni agbaye ... ti yoo le şe atunṣe. ” Gabriel Naudé (1600-1653) Oṣiṣe ile-ikawe Faranse ati Ọmọwe 1

Ọro Iṣaaaju

Itoju, iraye si, pinpin, lilo, ati ilotunlo awọn ohun-ini aşa je awọn eroja pataki ti awọn awujọ ti o ni idagbasoke ati ti o ni agbara ati pe o je afihan awọn oluranlọwó si idagbasoke alagbero. Şugbọn aipe, ti ko si, tabi awọn eto imulo ti gbogbo eniyan—paapaa aşe lori ara ati awọn ofin ti o jomọ—nigbagbogbo gbe awọn idena ti ko wulo ni ayika ohun-ini aşa. Ni Creative Commons (CC), a ti mọ eyi lati igba akokọ ti a şe ifilolé awọn iwe-aşé aşe-lori wa ni ọdun 20 şehin lati jekí pinpin ọpolopọ akoonu edata lopolopọ. Ni otito, awọn irinşe ofin CC ni a şeda ni pataki lati gbe awọn idena eto imulo wonyi, ati ọpolopọ awọn ile-işé ohun-ini aşa (CHIs) ti şaseyori won lati tusile awọn aworan şisi oni nomba milionu marun. Fun apekeré, ni awọn ọdun dię şehin nikan, awọn ile musiqmu bii Paris Musées ni Faranse, Ile-işé Smithsonian Institution, Ile ọnqo ti Ilu Ilu Ilu, ati Ile ọnqo ti Cleveland ti Art ni Amerika, Ile ọnqo Auckland ni Ilu New Zealand, ati Ile ọnqo Egypt ti Turin ni Ilu Italia, ti şe idasilé gbogbo akoonu nipa lilo awọn irinşe CC tabi awọn iwe-aşé. Awọn ile-ikawe bii Ile-ikawe Orile-edede ati Ile-ekọ giga ti Slovenia ati National Central Library of Rome, Italy, ti tun je ki awọn ikojopọ won wa labę awọn irinşe CC. Lori awọn pamosi iwaju, awọn apekeré pélü Archivo Histórico de la Provincia de Buenos Aires ni Argentina, Queensland State Archive ni Australia, awọn Centro de Fotografia de Montevideo ni Uruguay, ati awọn Archivio fotografico Ricordi ni Italy. Lakoko ti awọn irinşe ofin CC şe iləsiwaju pinpin agbaye, won ko şe apere lati je panacea si gbogbo awọn işoro ti pinpin ohun-ini aşa ni oni-nomba. Won je ọna ti o rorun julọ fun awọn olupileşẹ ati awọn oniwun eto lati jade sinu awoşe pinpin irorun dię sii, şugbọn won ko fi idi ilana pinpin

gbogbogbo fun gbogbo eniyan. Awọn isunmọ bii idagbasoke “agbegbe gbogbo eniyan atinuwa” nipasẹ awọn imukuro boṣewa bii iyasotọ agbegbe ti gbogbo eniyan CC (CC0) lọ ni ḥona pipe, ṣugbọn wọn ko le rọpo ni kikun fun awọn ofin to dara ati fun aaye gbangba gbangba ti akoonu larowoto nipasẹ ofin. Nitorinaa, ọpolopọ eniyan tun n dojukọ awọn italaya nla ni agbegbe oni-nombà ni iraye si, pinpin, ati (tun) lilo akoonu ti o waye ni CHIs, laibikita lilo awọn irinṣe ofin CC ti ndagba bi awọn iṣedede agbaye fun pinpin. Nitorina a nilo atunṣe eto imulo lati kun awọn ela eyikeyi ti o fi silẹ nipasẹ iwe-aṣe ṣiṣi "patch" si gbogbo agbaye, iṣoro multidimensional. O nilo lati şasayorı pinpin to dara julọ ti awọn ohun-ini aşa ni agbaye, ie: • Pinpin ti o ni itoṣi, o kan ati doğbadogba - nibiti gbogbo eniyan ni aye nla lati wole si akoonu, şe alabapin iṣeda ti ara wọn, ati gba idanimọ ati awọn ere fun awọn ilowosi wọn. • Pinpin ti o jẹ atunṣe - nibiti a ti tun şe iwontunwonsi aye skewed ti a n gbe ni bayi, ninu eyiti awọn diẹ şe agbejade ati jere lati awọn işe ti ọpolopọ n jẹ. Pinpin ti o jẹ alagbero - nibiti ikopa gbangba ni awọn agbegbe ti gbogbo eniyan jẹ aiyipada, dipo iyasotọ. Lati koju iwulo yii, Ipe si Iṣe yii n funni ni ayewo ti o daju ti awọn italaya ati pe o funni ni işe, awọn iṣeduro işe lati mu iyipada eto imulo rere wa, ki a le lo agbara iyipada ti pinpin to dara julọ ti ohun-ini aşa fun anfani ti awọn ile-iṣe, awọn eni-kóókan, agbegbe, ati awujo ni o tobi. Mo fẹ lati şe afihan ọpẹ mi si gbogbo eniyan ti o şe alabapin si orisun pataki yii. Fun imo re, oye, itara ati iyasotọ si pinpin to dara julọ, o şeun.

Catherine Stihler, Alakoso, Creative Commons Oṣu kejila ọdun 2022

IKORO ALASE Fun ọdun meji ọdun, Creative Commons (CC) ti n ṣiṣe lọwọ ni aaye aşa, igbega si pinpin alaye ti gbangba, awọn imoran, ati awọn ohun-oso lati şe agbero deede diẹ sii, wiwôle, ati agbaye tuntun. Ni itoṣona nipasẹ iran wa lati şasayorı pinpin to dara julọ ti ohun-ini aşa, CC n şe atunṣe eto imulo ni iwọn agbaye. Nipa igbero awọn işe ti o daju marun, ibi-afede wa ni lati şe atileyin fun awọn oluṣe imulo ni ayika agbaye ni atunṣe eto imulo - ni pataki awọn ofin aşe lori ara - laarin ati koja awọn agbegbe wọn lati şasayorı pinpin to dara julọ ti ohun-ini aşa ni anfani gbogbo eniyan. Awọn işe wonyi nfunni ni ipile fun iran ti o pin lori pinpin to dara julọ, tenumó pe eyikeyi ilana eto imulo ni itumọ lati şe iranṣe fun ọpolopọ awọn ti o nii şe ni ḥona iwontunwonsi: lati ọdo awọn olupileşé si (tun) awọn olumulo ti ohun-ini aşa nipasẹ si Awọn ile-iṣe Ajogunba Aşa, laarin ọpolopọ awọn oṣere miiran. Awọn oluṣe ilana ye:

Dabobo Ile-iṣe Awujo lati Ogbara • Gba eto imulo ti o han gbangba ati ti o lagbara ti o so laiseaniani pe awọn atungbejade otitọ ti awọn ohun elo agbegbe ko yẹ ki o jẹ nipasẹ imo-ero, owo, ofin tabi awọn ihamo adehun. Pese ilana lati koju ẹtọ aşe-lori tabi dije ipo ohun kan bi ẹtọ ni agbegbe gbogbo eniyan.

Din Ofin ti Idaabobo Aşé-lori-ara dinku • Din ɔrɔ aabo dinku. Se aabo aabo ti o da lori iforukosile (tabi ilana miiran). • Koju awọn igbero lati fa awọn ofin aşé-lori siwaju ju ti wọn wa lówołówo lọ. • Jẹ ki o rorun bi o ti şee şe lati pinnu awọn işe bi alainibaba.

Awọn ile-işe Ajogunba Aşa Aabo lati Layabiliti • Yọ layabiliti fun awọn ile-işe ohun-ini aşa ti n şise ni igbagbọ to dara. • Nibiti a ko le yọ gbese kuro, fi opin si awọn ijeniniya ati awọn atunse fun awọn ile-işe ohun-ini aşa. Şeda ibudo ailewu lati gba awọn ile-işe ohun-ini aşa laaye lati şe awọn işe wọn labé ofin, pəlu şise awọn ikojopọ wa lori ayelujara si awọn olumulo wọn, ati lati gba wọn niyanju lati ni ibamu pəlu akiyesi ati mu awọn ḥona şise sile ni ḥoran ti awọn eto irufin mu nipasę awọn oniwun eto.

Ni ofin Gba Awọn işe pataki ti Awọn ile-işe Ajogunba Aşa • Muu awọn ile-işe ohun-ini aşa lati şe edata ati jẹ ki ohun-ini to ni idaabobo aşé lori ara wa fun lilo ati atunlo nipasę gbogbo eniyan fun awọn idi ti kii şe ti owo. • Gba gbogbo awọn işe şise pataki ti o gba awọn olumulo laaye lati lo awọn ohun-ini fun awọn idi ti kii şe ti owo ati lati lo ohun-ini lati kopa ninu ɔrɔ-ɔrɔ gbangba.

Rii daju Ọwọ, Idogba, Oniruuru ati Isopomora • ronu, ni afikun si ipo agbegbe ti ẹya aşa, afikun ofin, işe işe tabi awọn ihamo adehun ti o le şe akoso awọn ipo wiwôle, lilo ati ilotunlo; • jẹwọ pe awọn ihamo wiwôle ati atunlo le jẹ idalare fun awọn idi işe; • şe ati şe ajoşepo pəlu awọn agbegbe orisun lati pinnu ilana kan fun digitization ati şise awọn akojopọ wa; ati • şe ibaraenisoro ni gbangba ati kɔ awọn olumulo wọn nipa awọn ofin lilo ati ilotunlo, ati awọn ipo eyikeyi ti a ti fi idi rẹ mulẹ lati jẹ ki pinpin ni deede.

NIPA Itosona Yi

Awọn ipileşé Fun ɔdun meji ɔdun, Creative Commons (CC) ti n şise lówo ni agbegbe aşa, igbega si pinpin alaye ti şisi, awọn imoran, ati awọn ohun-ɔṣo lati şe agbero deede diẹ sii, wiwôle, ati agbaye imotuntun. Ijogunba CC şe iranlówo fun eto aşa şisi wa2 ati pe o funni ni işipopada to lagbara si awọn akitiyan wa lówołówo lati şe igbelaruge pinpin to dara julọ ti ohun-ini aşa. Ni Oṣu Kérin ɔdun 2022, a şe ifilolé iwe eto imulo kan ti akole si “Si ḥona Pipin Dara julọ ti Ajogunba Aşa - Eto kan fun Atunse Aşé-lori-ara,”3 ti o dagbasoke nipasę awọn ɔmọ egbé ti Creative Commons Aşé-lori-ara Platform4 ati awọn ɔrẹ CC lati kakiri agbaye. Iwe naa n şalaye awọn ḥoran eto imulo giga ti bötini ni atileyin pinpin to dara julọ, pəlu idojukó lori ohun-ini ti o waye ni awọn ile-işe ohun-ini aşa (CHIs), gegebi awọn ile-işo, awọn ile-ikawe, awọn ile-ipamọ ati awọn ile ɔnɔ (GLAMs). Lakoko ti o jẹ iwe itokasi ayeyé, ko tumo si lati şise bi irorun, şoki, awọn orisun wiwôle. Awọn igbehin ni idi ti awọn bayi guide.

Ifojusona ati Awọn olugboran Àkòlé Iwe yii ni ero lati şe atileyin fun awọn oluše imulo ni atunse eto imulo - ni pato awọn ofin aşé lori ara - laarin ati koja awọn agbegbe wọn lati

şaseyori pinpin to dara julò ti ohun-ini aşa ni anfani gbogbo eniyan. O funni ni ipilé fun iran ti o pin lori pinpin ti o dara julò, tenumo pe eyikeyi ilana eto imulo ni itumó lati şe iranşé fun awon onipinnu pupo ni ɔna iwontunwönsi: lati awon elëda si (tun) awon olumulo ti ohun-ini aşa nipasé si awon CHI, laarin ɔpolopó awon oşere miiran. Itosona yii jé ipinnu fun awon oluše imulo ni ayika agbaye: awon eniyan ti n şisé ni awon eka ijøba, awon ile-işé ijøba, ile-igbimo aşofin, tabi awon ara ilu miiran, ati awon ti o ni iduro fun şisé ati şisé awon ipinnu ni ayika awon eto imulo tabi awon ofin gbogbogbo (fun apeéré, awon ofin, ilana, ati bëbë lo) ni orile-edé, agbegbe, tabi okeere awon ipele. O tun le jé iwulo si awon alamoja ati awon oşisé ti n şisé ni awon eto igbekalé ni ohun-ini aşa tabi awon apa miiran, ni pataki edata, eto-eko tabi awon apakan iwadii, ati ənikení ti o nifé lati mu iyipada rere wa lati wôle si, pinpin, lilo ati atunlo aşa. iní ninu awon àkosílé anfani.

IKANKAN LATI MO ASA ŞI FUN GBOGBO

Awon italya wo ni ohun-ini aşa dojukó? Iyipada oju-ojo, awon rogbodiyan ilera, awon rogbodiyan ologun... ati aşé lori ara bi? Ni gbogbo igba ni agbaye ti mò awon rogbodiyan, rogbodiyan, ati awon irokeke nla si aye rë, ati pe awon olupileşé eto imulo ti yara lati şe lati le toju əmi ati ohun-ini ti awon ti o ni iponju. Idaamu kan ti a ma fojufoda nigbagbogbo, botilejépe ko şe pataki dié, ni isonu ti ko şe atunşé ti ohun-ini aşa - itan-akooley agbegbe, aworan ati awon ohun-oso, ati imo ti agbegbe kan, eyiti o jé asopó jinna nigbagbogbo si awon idanimo eniyan ati pe ko le ni irorun wôle ati pinpin, jé ki nikán röpo. Ni awon ədun dié sehin nikán, agbaye ti n lò nipasé nömba awon italya ti o po si.

Awon rogbodiyan ilera, gegebi ajakaye-arun COVID-19, le ni ipa nla fun eka ohun-ini aşa. Fun apeéré, ɔpolopó awon ile-ikawe ni a fi agbara mu lati tii ilékun wòn lakoko awon titipa ati koju awon idena lati tesiwaju lati pese iraye si awon ohun elo ati awon işe si awon olumulo wòn ni agbegbe oni-nömba, gegebi awin oni nömba ati itan-akooley ori ayelujara. 5

Awon ija omonian ati ologun, gegebi awon ogun ni Ukraine ati ni awon apakan ti Aarin Ilà-orun ati Afirika, lati loruko dié, ti şe pataki awon igbiyanju lati toju ohun-ini aşa ti awon əgören ədun şaaжу ki o to sonu lailai, gegebi ninu awon digitization ati awon akitiyan atunko. ti nlò lòwo ni Siria lehin iparun ti ilu atijo ti Palmyra. 6

Awon ipele okun ti o dide nitorı iyipada oju-ojo şe ideruba awon nkan, awon aaye, awon arabara, gbogbo awon ilu ati paapaa gbogbo orile-edé. 7 A ti rí i pé iná inú igbó—yálà nítori iyípadà ojú ojó, àìbikítà èdá èniyàn, tàbí iforígbári—ti fi àwọn ibi àjogúnbá àşà isèdálè ati ilé èkó sínú ewu ní àwọn ədún àìpè yíí, ní àwọn ibi bí Brazil, 8 Gúúsù Áfírikà, 9 ati Easter Island (Chile),¹⁰ laarin awon miran.¹¹

IKANKAN LATI MO ASA ŞI FUN GBOGBO

O nira to lati toju, wole ati pin awon ohun-ini aña ni oju awon ogun, iyan, ati awon ajalu adayeba. Apapo kan, nigbagbogbo ipenija ti a mo dię je ofin așe-lori. Awon ofin așe-lori-ara ti ko gba laaye fun lilo ni kikun ti agbegbe gbogbo, ti ko gba laaye fun awon imukuro ati awon aropin fun ekpo¹² ati awon lilo eto miiran, ati ti ko gba awon ile-işə laaye lati lo imo-ero ibalode lati şe işiro, toju ati fun iwôle si awon ikojopò won, je ki gbogbo re nira fun enyan lati wole ati gbadun ohun-ini aña ati fun ohun-ini aña¹³ awon ile-işə (CHIs) lati mu awon işe apinfunni pataki won şe. Eyi je otito paapaa ni agbegbe oni-nombà, nibiti pêlu dide ti intanęeti, awon ireti gbogbo enyan ti yipada ni ipileşę ni ayika iraye si alaye, imo, ati aña ti o waye ni CHIs. Awon ifosiwewe bii awon orisun to lopin şe ipa kan, şugbon ilana eto imulo nigbagbogbo je ebi: ko le tesiwaju pêlu awon ilosiwaju imo-ero, lasiko yii tun je ape fun ojo-ori oni-nombà, pêlu awon ipa odi lori işe apinfunni ti a pin lati mu alekun oye agbaye po si., mu ifowosowopo imo iran, ki o si bolomo ikopa ninu asa àtinúdá. Awon ofin ęda-ara ti ko ye fi gbogbo eto ilolupo aña aña ni agbaye wa sinu ewu. Eyi gbodò yipada. Awon ile-işə bii Imo Şii Şii ati Creative Commons (CC) ti ko awon irinşę idiwon lati je ki o rorun fun awon eni-kóókan ati awon ile-işə bakanna lati şeto akoonu ni ofe bi o ti şee. Awon irinşę wonyen je awon itusile awon eto ti o tumo lati fi akoonu sinu ohun ti a npe ni "ipo gbogbo enyan atinuwa" nigbakan. Şugbon ona yii ni awon opin ti o han gbangba, ollokiki julò ni awon ijoba nibiti imukuro pipe ti așe lori ara ko şee şe labé ofin așe-lori orile-edé. Latı tun ni ipa fun/ni iru awon sakani, awon irinşę itusile ni awon iwe-aşe idapada lainidi, awon iseduro ti kii şe imuşę, ati die sii. Opolopò awon oju işelę nibiti iru awon işelopò eka le kuna, ofin adehun gbogbogbo ti n pese awon ti o han julò, je ki o han gbangba pe awon irinşę boşewa le je alemo nikan, kii şe atunşę si awon işoro ti eto așe-lori.¹⁴

Kini ohun-ini aña ati kini o tumo si lati "gbadun" re? "Ajogunba aña je, ni ona ti o gbooro julò, mejeeji oja ati ilana kan, eyiti o pese awon awujò pêlu ɔpolopò awon ohun elo ti o jogun lati igba atijo, ti a şeda ni bayi ati fifunni fun anfani awon iran iwaju." 15 - Ikopa UNESCO ninu igbesi aye aña je eto enyan, ati wiwôle si ati igbadun awon ohun-ini aña je awon ipo pataki lati şe alabapin ninu igbesi aye aña.

Awon ofin ęda-ara ti ko ye fi gbogbo eto ilolupo aña aña ni agbaye wa sinu ewu. Eyi gbodò yipada.

IKANKAN LATI MO ASA ŞI FUN GBOGBO

Kilode ti o şe pataki lati şetöju wiwôle ati pinpin to dara julò ti ohun-ini aña? Ajogunba asa şe ipa pataki ninu awon awujò wa. Ni anfani lati wole si, iwadi, ati tun lo awon ohun-ini, bakanna bi alaye ti o ni ibatan ati imo, gba wa laaye lati ko ekö lati awon aşıe wa ati ko lori ęda ti awon baba wa. Wiwôle si ohun-ini aña je pataki fun awon awujò lati ko lori awon ekö lati awon ohun ti o ti koja won lati le wa idi fun ojo iwaju won. Eyi di pataki dię sii bi ohun-ini ti n wole si ori

ayelujara, nibiti awọn aye ti o şeeşe fun pinpin ati ifowosowopo pō, şugbōn awọn ofin, ihamo. Nigbati awọn eniyan ba koju iru awọn italya lati wole si ogún won, bawo ni won şe le loye lōwolowō won ki won si kō ojō iwaju won duro laipē? Bawo ni won şe le kō ekō lati awọn aşise ti itan-akōolé, kopa ninu awọn ṣa şe ipileşē, ati gbadun eto ipileşē won lati wole si aşa? Ti a ba fē kō ojō iwaju alagbero fun gbogbo eniyan, a nilo lati şii awọn işeeşe ti ojō-ori oni-nombā fun anfani ti CHIs ati awọn olumulo won, ati şii ohun-ini aşa lati gba laaye lati awọn ihamo ti ko ye.

Kini awọn SDG ati bawo ni won şe ni ibatan si aşa şisi? Gegebi Awọn ibi-afede Idagbasoke Alagbero ti United Nations (SDGs) 17 ati Ikede Mondiacult 2022 fun Culture18 tenuromo, aşa jē anfani gbogbo eniyan agbaye. Awọn eru ilu jē itumō lati ni ominira lati pin ati gbadun nipasē gbogbo eniyan, nibi gbogbo. Ninu awọn oro UNESCO, “asa jē afara laarin awọn eniyan ati awọn orile-edē... ati botini lati şii oye laarin ara won ati imudara igbese agbaye ti o da lori awọn eto eniyan ati ibowo fun oniruuru.” iraye si gbogbo eniyan si alaye ati awọn ominira ipileşē, ati 11.421 lori aabo ati aabo awọn ohun-ini aşa. Awọn ipe n şe lati jē ki aşa jē ibi-afede idagbasoke alagbero funrare, ati pe awọn CHI jē awọn aşoju ti a mō ti idagbasoke alagbero ti o le şe iranlowō lati şaseyori awọn ibi-afede wonyi.

Nigbati awọn eniyan ba koju iru awọn italya lati wole si ohun-ini won ti o ti koja, bawo ni won şe le loye lōwolowō won ati lati kō ojō iwaju won lagbere?

IKANKAN LATI MO ASA ŞI FUN GBOGBO

Kini awọn anfani ti pinpin to dara julō ti ohun-ini aşa? Pipin ohun-ini aşa ni gbangba kii şe pataki nikān fun didaju awọn işoro ti o tobi julō ni agbaye ati iyorisī idagbasoke alagbero,²² o tun jē ḥona ti o dara lati mu dara ati mu awọn igbesi aye aşa wa dara ati şe awọn ikojopō ti o baamu ni ojō-ori oni-nombā, paapaa lori awọn iru ero pinpin pataki. Fun apeéré, ni odata 2018, lle ono ti Ilu Ilu Ilu ti rii 385% ilosoke ninu hihan lori Wikipedia, ti o de odata awọn eniyan milionu 10 fun oṣu kan o şeun si eto imulo wiwôle rē.²³ Ni 2021, Gbigba Wellcome ni UK kede awọn aworan rē ti koja 1.5 bilionu wiwo lori Wikipedia.²⁴

Aşa Şisii le şe iranlowō fun awọn CHIs ati awujō araalu: • şe agbero iraye si gbogbo agbaye si ohun-ini aşa, ni ibigbogbo ati ni deede bi o ti şee, • jē ki awọn olupileđa ati awọn oşere şe iwari, pin, ati tun awọn ohun elo ohun-ini aşa şe, • şe atileyin işeda ti ode oni ni aaye oni-nombā, • sise bi engine fun idagbasoke aşa ati idagbasoke alagbero, nipasē owo sisani ti o to ati şisi, awọn awoşe alagbero ti owo, • jē oludasona fun itankale ati isodotun ti aşa, • dero titojū iranti agbaye, • igbelaruge ibaraenisoro ati oye laarin aşa, • daadaa. ni ipa lori aşa ti ode oni ati eda laarin ati ita awọn ipo igbekale, • şeda, gba ati şe imulo awọn eto imulo aşa şisi ti o şe atileyin gbogbo awọn ibi-afede wonyi. Ni pataki, ayeyę ohun-ini aşa nipasē pinpin to dara

julò le dinku awọn idena si kikò imo-ifowosowopo, şe iranlöwö lati mu oye laarin aşa, ati ki o jẹ ki gbogbo eniyan kopa lęsekęşę ninu igbesi-aye ęda rere.25

Kini yoo şelę ti a ko ba şe igbese? Ti a ko ba şe lati şe atunşę ilana eto imulo, a ni ewu ni apapo:

- didamu awọn ile-işę awọn işę anfani-ilu ni agbegbe oni-nombà, • mimo ipadabò ti ko dara lori idoko-owo ti o jẹ pe awọn CHI ti ni owo ni gbangba, • jiję awọn aidogba nipasę idinku awọn akitiyen lati dinku. pese iraye si gbogbo agbaye si imo ati aşa, • fifi iho dudu26 sinu ohun-ini aşa oni nombà agbaye, • şışeda asopò laarin ijoba data, wiwôle data, ati ohun-ini aşa;
- yiakuro awọn ọmọ egbé ti awujo kuro ninu awọn itan-akóölę wọn, • idası si iranti kukuru ati akoko akiyesi awọn awujo, • eyiti o buruju itan-akóölę wa tun şe arare. ile, • nlö wiwôle ati pinpin ni awọn ọwọ iyasotó ti ikokò, awọn oşere ti o ni ere, dinku iyatò ti ohun ti o wa ati şışe awọn ohun-ini wa ni ipalara si awọn ife ti ọlòrò ati awọn alagbara.

Akoko lati sise ni bayi.

ISE MARUN LATI IWAJU ASA ŞI INU ATI PIPIN DARA NIPA AJĘ ASA.

Lati şasęyori pinpin to dara julò, awọn ile-işę ohun-ini aşa (CHIs) nilo lati ni anfani lati ingest larowoto, ikore, digitize, transpose ati jẹ ki ohun-ini aşa wa fun awọn eniyan ti wọn şışe laarin awọn ile-işę wọn ati lori intaneeti. Eyi jẹ apakan ti işę anfani gbogbo eniyan. Nitoribę, ko to fun awọn CHI lati toju ati jẹ ki ohun-ini wa, ti awọn eniyan ko ba le lo fun ikękọ ikokò, parody, iwadii tabi ibawi, ati awọn işę miiran ti o jẹ ki adaşe awọn eto ipilę. Nitorina CHIs gbodò ni agbara ti o pö si lati jẹ ki gbogbo ọmọ egbé ti gbogbo eniyan gbadun ailopin, wiwôle gbooro ati agbara lati pin ati (tun) lo ohun-ini aşa bi o ti şee şe. Nitorinaa, iwulo fun eto imulo atileyin mimo lori ohun-ini gbooro si awọn olumulo ati gbogbo ilolupo pinpin iní. Latı şasęyori awọn ibi-afede wonyi, awọn ofin aşe-lori, awọn ilana awujo, ati awọn işę ati awọn ihuwasi (eyiti o le jẹ apakan ti tabi ni ibatan si "ilana eto imulo") nilo lati yipada, pupo eyiti o le ni ipa taara nipasę awọn oluşeto imulo.

Kini a tumo si nipasę "ilana eto imulo" ati "awọn ofin"? Ninu iwe yii, ilana eto imulo jẹ eto awọn ofin ti o şe akoso awọn ile-işę ati iraye si eniyan ati lilo ohun-ini aşa ni gbogbogbo - boy a begbe, orile-edę, agbegbe tabi kariaye. Latı şasęyori ɔna ti o wopò, ojutu pipe, ɔpolopò awọn agbegbe eto imulo nilo lati gbero, pélü: aşe lori ara ati awọn eto ti o jomọ, aabo data, aşiri, imo-ibile, işę-işę, awọn eto aşa, ohun-ini aşa, ati alaye eka ti gbogbo eniyan, laarin awọn miiran. Nitori aşe-lori-ara jẹ ipile pataki si ɔna ti a şe işelopò ohun-ini aşa, pinpin ati lilo, o jẹ aaye ti o dara lati bęre lati wako iyipada rere si pinpin to dara julò.

Eyi ni awọn işę pataki marun lati şasęyori iyipada pataki yii: 1. Daabobo agbegbe lati ogbara 2. Dinku akoko aabo aşe-lori 3. Fi ofin gba awọn işę şışe pataki ti awọn ile-işę ohun-ini aşa 4.

Daabobo awọn ile-işे ohun-ini aşa lati layabiliti 5. Rii daju pe ọwọ, inifura, oniruuru ati inclusivity

İŞE 1: DÁbòbo Ìkálówókò Ìgbàlà

Isoro: Awọn Irokeke ita ti npa Ayika Awujọ ati Şişe Awọn idena Ni ayika Awọn atunda ti kii şe ipileşẹ ti Awọn ohun elo Awujọ Awọn edata oni-nombà ti awọn ohun elo agbegbe gbangba - eyiti gbogbo rẹ wa ni agbegbe gbogbogbo - ti wa ni titiipa lèhin ọpolopọ awọn idena ati awọn idiwon, nitorinaa npa gbogbo eniyan run. ibugbe. Ogbara waye nitori orisirisi irokeke.

Imo-erọ: igbekalé, Syeed tabi sofifiwia nlo iṣakoso awọn eto oni-nombà (DRM), gęębi awọn ami omi, lori awọn nkan oni-nombà; Ofin: • Ofin aşe-lori - ile-işे beere ipele keji ti aşe-lori lori awọn edata oni-nombà ti kii şe atileba;²⁸ • Ofin ohun-ini aşa - Ni dię ninu awọn orile-edę (fun apeęęre France, Italy, Bulgaria, Greece, laarin awọn miiran), awọn edata oni-nombà ti awọn işe agbegbe ti gbogbo eniyan ti o waye ni awọn ile-işे ko le tun lo larowoto fun awọn idi işowo lori ipilẹ ofin aabo ohun-ini aşa; • Ofin aami-işowo - igbekalé nlo aabo aami-işowo lori ohun-ini aşa ti gbogbo eniyan lati şe idiwọ ilotunlo (tabi igbiyanju lati şe bę);²⁹ Adehun: igbekalé kan awọn ihamo adehun lati fi opin si ilotunlo nipasę awọn ofin işe.

Otitö ni! → Ile ọnọ ti Ilu Gęęsi gba idiyele idiyele £ 179 kan lati şe igbasile edata ti kikun agbegbe ti gbogbo eniyan nipasę oşere öründün 19th Hawing Hogarth.³⁰ → Ni odata 2019, Ile ọnọ Neues ni Berlin şe idasile olojẹ 3D kan ti igbamu Nefertiti ti odata 3000 lati atijo Orile-edę Egypt ni ifihan ni ile musiomu labę iwe-aşę CC BY-NCSA.³¹ → Ni odata 2022, Ile ọnọ Uffizi ni Florence gbe igbese ti ofin lodi si onise apeęęre Faranse Jean Paul Gaultier fun lilo ti agbegbe ti gbogbo eniyan kikun Ibi ti Venus nipasę oşere Renaissance Boticelli.³² → Awọn ofin işe ti Ile ọnọ ti Van Gogh şe ihamo ilotunlo ti awọn işe ti gbogbo eniyan olorin Dutch si awọn oran ti kii şe ti işowo nikau. aami-işowo meji fun ọro "Chopin."³⁴

Awọn işeduro

Agbegbe gbogbo eniyan gbodọ wa ni pataki ati ni aabo ni gbangba nipasę ofin. Lakoko ti o mo pe awọn akiyesi aşa tabi aşa lęękoočan wa lati şe nigba pinpin ati atunlo awọn işe agbegbe (wo İşe 5), ofin gbodọ jẹ ki o ye wa pe awọn ohun elo agbegbe le şee tun lo larowoto, pęlu fun awọn idi işowo. Awọn edata oni nombà ti awọn işe agbegbe gbogbo eniyan yę ki o jẹ atunlo larowoto nipasę ęnikęni fun idi eyikeyi, ati pe ko gbodọ ni ihamo nipasę ohun elo ti awọn ofin miiran, awọn adehun tabi awọn idena inawo tabi imo-erọ. Awọn oluşe imulo yę ki o: • Gba eto imulo ti o han gbangba ati ti o lagbara ti o sọ laiseaniani pe awọn atungbejade oloootitö ti awọn ohun elo agbegbe ko yę ki o wa ni idamu nipasę imo-erọ, owo, ofin tabi awọn ihamo adehun. • Pinnu pe ko si aşe-lori-ara (tabi awọn eto ti o jomọ) ti o dide ni ti kii şe atileba, awọn atungbejade oloootitö ti awọn ohun elo ohun-ini aşa ti agbegbe, ki işe ni agbegbe gbogbogbo

wa ni agbegbe gbogbogbo.35 tumo si lati ni ihamọ wiwóle si ati lilo awọn ohun elo agbegbe ilu. Pese ilana lati koju ẹtọ aṣe-lori tabi dije ipo ohun kan bi ẹtọ ni agbegbe gbogbo eniyan. • Şeda ẹtọ ti işe (ie ẹtọ ti o da lori olumulo lati koju ilokulo tabi ẹtọ aṣe-lori ti ko tọ) ati ile-işे işakoso ti o gba agbara pēlu atunwo iru awọn italaya.³⁶

İŞE 2: DINU ASIKO TI IDAABOBO ẸTẸ edata-ara

İşoro: Aṣe-lori-dari duro fun Ajogunba Gigun Pupọ ti wa ni titiipa lèhin ogiri aṣe-lori fun igba pipe pupọ. Ati pe o tesiwaju lati gun. Gegebi ofin kariaye lòwòlòwò, aabo aṣe lori ara gbodò wa titi o kere ju ọdun 50 lèhin iku Euleda, şugbon awọn ofin yato pupọ lati orile-edede si orile-edede. Ni ọpolopọ awọn sakani oro ni aye ti onkowe + 70 years, ni dię ninu awọn, o jẹ ani gun - aye + 100 years ninu ṣoran ti Mexico. A n jéri aşa aibale ti awọn ofin aabo ti o gbooro nigbagbogbo, eyiti o lewu yiyo awọn ohun-ini aşa kuro ni agbegbe gbogbo eniyan. awọn ẹtọ ti awọn işe ni awọn akojopọ wọn, ati awọn işe ni iru igba pipe ti aabo ti alaye nipa awọn ti o jẹ ẹtọ lòwòlòwò tabi bi o şe le kan si wọn nigbagbogbo ko şee şe lati wa. O jẹ akoko pupọ ati pe o nira lati kede işe kan ti o jẹ alainibaba labé ofin lati le ni anfani awọn ijoba işe alainibaba. Awọn ofin aṣe-lori gigun ti o gun ju şışe lati mu awọn ṣoran wonyi buru si bi iwole işe si agbegbe gbogbo eniyan ti n fa idaduro nigbagbogbo ati pe kii şe asotélé kedere. Itesiwaju itesiwaju ti awọn ofin aṣe-lori ni awọn sakani pupọ ti tun jẹ ki o nira pupọ lati pinnu ipo aṣe-lori tooto ti işe kan. .43 Ni ọdun 2016, Igbimo İşe işelopọ ti ilu Ostrelia rii pe “[t] o dopin ati akoko aabo aṣe-lori ni Ilu Ostrelia ti gbooro sii ni akoko pupọ, nigbagbogbo laisi itupale ti o da lori ẹri, ati pe o ti yipo pupọ ni ojurere ti awọn dimu aṣe lori ara. Lakoko ti ṣor aṣe-lori to dara julọ kan jẹ ijiyan, o şee şe ki o kere ju ọdun 70 lèhin iku.”⁴⁴

Otitọ ni! → Awọn iwe pataki ti aşa ko kere si ni awọn orile-edede ti o gun ju awọn kukuru lọ.⁴⁰ → Awọn işe orukan (awọn işe ti o tun wa ni aṣe-lori şugbon ti awọn ẹtọ wọn ko le şe idanimo tabi wa) jẹ apakan ti o poju ninu awọn akojopọ awọn ile-işe aşa. Ni ọdun 2012, Ile-ikawe Ilu Gęesi şe işiro pe 40% ti awọn akojopọ aladako rę (awọn işe milionu 150 lapapo) jẹ alainibaba.⁴¹ → Aṣe-lori-ara ti şeda iho dudu ti ögörün ọdun ogun ti wiwóle si iní; Awọn ohun elo iní ti a şeda laarin ọdun 1940 ati 2000 ko ni ipoduduro ni awọn ibi ipamọ iraye si oni nombaa ti Europeanana, nitorinaa yiyyi irisi si itan-akoołe aipé wa.⁴²

Awọn işeduro

Awọn oluşe imulo yé ki o: • Din ṣor aabo dinku. Şe aabo aabo ti o da lori iforukosile (tabi ilana miiran). • Koju awọn igberó lati fa awọn ofin aṣe-lori siwaju ju ti wọn wa lòwòlòwò lọ. • Jẹ ki o rorun bi o ti şee şe lati pinnu awọn işe bi alainibaba.

İŞE 3: LÓÒGBÓNI FÓMÒ FÚN İŞE İŞE pöndandan fún àwọn ilé-işé-égún ASA.

Isoro: CHIs Ko le Mu Ise Wọn Şe Nitorí Awọn ihamo Aşé-lori-ara Awọn CHI nilo lati şe awon éda ti awọn işe idaabobo aşé lori ara ni awọn akojopó wọn fun awọn idı itoju (fun apeere, lati koju eewu ibaje). Wọn tun nilo lati şe gbogbo iru awọn lilo lati jé ki awọn işe wa si gbogbo eniyan, pélù ifihan oni-nòmba, atunyewo curational lori ayelujara ati atako, awin oni-nòmba, iwole 45 ati ilotunlo, 46 ati béké lọ Ni afikun, ilana ɔrɔ ati iwakusa data (TDM), eyiti o şe pataki fun iwadii ohun-ini aşá, nilo éda ti ɔrɔ tabi işe lati wa ni iwakusa lati şafihan awọn ilana, awọn aşá, ati awọn ibamu ninu ɔrɔ tabi data. Kii şe gbogbo awọn sakani ni gbangba gba TDM laaye. Siwaju sii, pupo julò awọn sakani ko gba laaye ni gbangba lati fi ohun-ini han lori oju opo wéebu ti kii şe ti owo fun awọn olugbo gbogbogbo laisi igbanilaaye ati isanwo si (aşoju ti) oniwun éto. Awọn lilo wonyi nigbagbogbo ni ihamo nipasé aşé lori ara ati, ayafi ti iyasotó tabi aropin (E&L) kan, ni igbagbogbo ni a gba si irufin. E&L wa lati doğbadogba awọn éto ti awọn olupileşé pélù awọn iwulo awujo — wọn pélù awọn imoran bii awọn éto olumulo, şishi awọn iwuwası⁴⁷ (ie, awọn isunmò şishi si awọn imukuro aşé-lori, gegebi lilo ododo ati şise deede) bakanna bi pato, awọn imukuro ofin. Laanu, wọn nigbagbogbo ko to, dinku tabi paapaa ko si, ti o jé ki éto aşé-lori ko yé lati jé itara si işe CHIs'. Eyi tumo si pe, ni otito, ohun-ini ko le şe igbadun ni awọn ona ti o wa ni gbangba julò ati awọn aaye loni: digitally ati online. Ati pe eyi jé ɔran laibikita pe awọn lilo CHIs' jé igbagbogbo ju kii şe ti işowo ni iseda ati pe ko ni ipa lori ilokulo deede ti awọn işe naa. Kii şe awọn işe ipile ti CHIs nikan ni idinamò nipasé awọn ihamo aşé-lori-ara, şugbon gbogbo eniyan ni a kó fun lilo pataki ti iní fun igbadun ati ninu ɔrɔ-ɔrɔ gbangba, gegebi asoye, pastiche tabi parody.⁴⁸

Otitò ni! → Awọn ile ifi nkan pamosi nigbakan ko le şe awọn éda ipamò ti awọn iwe aşé ti wọn mu laisi awọn irokeke isonu ti o lagbara nitorí iyipada oju-ɔjò.⁴⁹ awọn imukuro fojusi nikan lori awọn ailagbara wiwo (si iyasoto ti ara miiran, imò, tabi awọn ailera idagbasoke). Wọn ti wa ni bayi laaye nikan fun wiwóle ti o ni ibatan si awọn aisédeede titéjade (ie, awọn iwe ati braille / tité nla / awọn ona kika ohun) dipo ibiti o gbooro ti koko-ɔrɔ éda.⁵¹ → Alaye ti wa ni ihamo laarin awọn aala ipinle nigbatı awọn imukuro aşé-lori duro ni aala.⁵² → Awọn ona aabo imo-erö (TPMs) 53 ti ko le şe iyipo labé ofin, ni a lo lori awọn işe iwe kika ti a pin kaakiri ni itanna, gegebi awọn e-books, 54 ati pe ko şee şe fun awọn eniyan kóókan lati lo awọn işe yen ni awọn ona eyiti yoo jé bibékó kii şe aibikita. Eyi şe idiwò iwadii ohun-ini aşá ti o dale pupo lori TDM.⁵⁵

İŞE 3: LÓÒGBÓNI FÓMÒ FÚN ISÉ ISÉ pónandan fún àwọn ilé-işé-égún ASA.

Awọn işeduro

Awọn ile-işé gbodò gba laaye lati şe gbogbo awọn işe şise pataki lati mu awọn işe apinfunni ti gbogbo eniyan şe ati sin awọn olumulo wọn. Awọn oluše imulo yé ki o: • Mu awọn ile-işé ohun-ini aşá şise lati şe éda ati jé ki ohun-ini to ni idaabobo aşé-lori wa fun lilo ati atunlo

nipasé gbogbo eniyan fun awọn idи kii şe ti işowo. • Gba gbogbo awọn işe şise pataki ti o gba awọn olumulo laaye lati lo awọn ohun-ini fun awọn idи kii şe ti owo ati lati lo ohun-ini lati kopa ninu ḥoro-ḥoro gbangba. Awọn işe wonyi nilo lati ni aabo daradara nipa lilo ko o, ede ti ko ni idaniloju ni irisi E&L (pelu awọn eto olumulo, awọn ilana şishi bi lilo ododo, tabi awọn imukuro ti ofin) ti o baamu fun ojo-ori oni-nombà ati ḥeri-ojo iwaju. Iru awọn imukuro ati awọn idiwon gbodò jé dandan, kii şe koko-ḥoro si owo sisán (fun apeşeré, kii şe lati şe imuse ni awoşे ti o jora si iwe-aşé dandan), ati aabo lati inu adehun adehun.⁵⁶ Ni aaye ikéhin yii, ọpolopó awọn CHI ti ni titipa sinu awọn adehun iwe-aşé ti o yokuro ni gbangba. agbara won lati gbékélé awọn imukuro lati şe awọn işe şise deede won, gegebi awọn imukuro ti o ni idaniloju labé WIPO Marrakesh Treaty.⁵⁷ Ko si awọn ofin adehun ti o yé ki o dinku tabi fagile awọn lilo ti a gba laaye labé awọn imukuro.⁵⁸ Awọn işe pataki ti CHIs nilo lati şe ni o kere ju ninu llana ti awọn işe won ati pe o nilo lati gba laaye labé ofin aşé-lori ni alaye ni isale. Lati rii daju pe iru awọn işe bę le waye ni ofin, pipe ati ohun elo E&L ti ko ni ihamo gbodò jé işeduro ni awọn ofin aşé-lori.

Awọn imukuro Pataki ti o kere ju ati Awọn idiwon fun Awọn ile-işé Ajogunba Aşa ati Awọn olumulo Won Awọn ile-işé ohun-ini aşa gbodò ni o kere ju ni anfani lati: 1. Şe awọn edata ti awọn işe ni akojopó won: CHI gbodò ni anfani lati şe awọn atunjade awọn işe ni awọn akojopó won: • fun awọn idи ti o toju., • lati şaaajo si awọn aini ti awọn olumulo pelu idibajé, • lati jeki ḥoro ati data iwakusa ti won gbigba. 2. Jé ki awọn işe wa fun gbogbo eniyan: Tituju ohun-ini jé oye nigba ti o le wole, pin ati gbadun nipasé gbogbo eniyan. Nitorinaa, CHIs gbodò ni anfani lati: • şafihan ati şafihan ikojopó won, pelu oni-nombà, • ayani awọn işe e-nombà oni-nombà ati awọn işe oni-nombà, • pese iraye si ati gba lilo awọn işe (digitized) fun awọn idи ekò tabi ikoko, gegebi iwadii ati ikoko ikoko, • jé ki awọn işe wa fun awọn idи ti kii şe ti owo nigbatı ilokulo işowo won ba pari nipa ti ara.

3. Muu şisę tun lo awọn işe naa: Ni afikun si wiwa awọn işe, awọn olumulo CHIs' gbodò ni anfani lati: • wole ati lo awọn işe fun eto ekò tabi awọn idи ikoko, gegebi iwadii ati ikoko aladani, • şe ḥoro ati iwakusa data, • lo ominira ti panorama. • lo awọn işe ni awọn àrà ti gbangba ḥoro ati awọn iroyin iroyin. • lo awọn işe fun awọn idи asoye, ibawi, atunyewo ati parody, caricature, ati pastiche. Şe awọn ipawo iyipada, gegebi awọn atunse ati awọn ona miiran ti akoonu ti ipileşę olumulo.

Işisę ti o munadoko ati Awọn ibeere Ohun elo Gbogbo awọn imukuro tabi awọn aropin gbodò jé: • ni aaye ti ko o, rorun lati ni oye, ibamu ati eto imulo deede. • Ofin ni idaniloju ati aibikita. • Rorun lati gbadun ati anfani lati. • Rö—lati koju awọn ḥoran airotelé tabi eti. • Dada fun ojo ori oni-nombà ati ḥeri iwaju-fun apeşeré. won yé ki o bo awọn işe oni-nombà ati oni-nombà ati akoole fun awọn ilosiwaju ninu imo-ero. Ti o jé dandan - şisę apakan pataki ti ofin aşé-lori, ie,

kii şe apakan ti awọn işeduro tabi awọn adehun iwe-aşẹ jakejado eka. • Ko şe itusile pəlu adehun tabi bori nipasę awọn adehun. Ko si labę owo sisan - ko si ofin tabi awọn ibeere iwe-aşẹ dandan. Ti o wulo ati ibaramu koja awọn sakani - lati gba laaye fun awọn lilo aala ati ifowosowopo agbaye. • Ailewu nipasę işakoso awọn eto oni-nombा ati awọn ḥona aabo imo-ero.

Işe 4: Awọn ile-işę Ajogunba ASA SHIELD LATI OLOGBON

Isoro: Aşę-lori-ara Fi Eru Layabiliti aişododo sori Awọn ile-işę Lati le mu awọn işę apinfunni wọn şe lati toju ohun-ini ati irorun pinpin, ikopa ninu ati adehun igbeyawo pəlu ohun-ini, CHIs gbodò şe awọn lilo dię ninu awọn işę aabo aşę-lori ni awọn akojopę wọn. Nitorı awọn lilo wonyi le tabi ko le gba laaye labę eka ati awọn ofin aşę-lori koyewa, awọn ile-işę şise labę eewu (gidi tabi ti oye) ti irufin aşę-lori. Awọn ijeniniya ati awọn ibaję fun irufin aşę-lori le je giga, ati ni dię ninu awọn sakani, awọn ile-işę le dojukö pəlu awọn lęta eletan laisi ędun kan ti o lę si ile-ęjö, nibiti o ti le nija labę ofin. Bi abajade, awọn ile-işę gba ḥona ikorira eewu, ti o fa nipasę aibale aşę-lori, ati yago fun şise awọn işę pataki lati mu işę apinfunni wọn şe.

Otitö ni! → Fun ọpolopę awọn ikawe, aşę-lori ni a rii bi agbegbe “işoro” ti o le fa awọn ihuwasi yago fun ati pe o le ja si aibale.⁵⁹ Awọn ḥoran męta ni pataki yorisi yiyoküro idabobo nla ti awọn ohun-ini oni nombा lati awọn iru ęro ori ayelujara ti o wa ni gbangba. O tun fa inawo ti awọn orisun to niyelori lati wa awọn olupileşę ati awọn onimu eto fun lilo awọn işę wọn, paapaa nibiti pinpin nipasę awọn CHI ko fa ipalara si ilokulo deede ti awọn işę yen.

Awọn işeduro Igbagbę ti o dara nlo nipasę awọn ile-işę ni ipa ti mimuşe awọn işę apinfunni ti gbogbo eniyan (paapaa awọn lilo fun awọn idı ti kii şe ti owo) ko yę ki o je irufin aşę-lori, ati pe awọn ile-işę ko yę ki o şe oniduro. Awọn oluşe imulo yę ki o: Yo layabiliti kuro fun awọn ile-işę ohun-ini aşa ti n şise ni igbagbę to dara. • Nibiti a ko le yo gbesę kuro, fi opin si awọn ijeniniya ati awọn atunşę fun awọn ile-işę ohun-ini aşa. • Şeda ibudo ailewu lati gba awọn ile-işę ohun-ini aşa laaye lati şe awọn işę wọn labę ofin, pəlu şise awọn ikojopę wa lori ayelujara fun awọn olumulo wọn, ati lati gba wọn niyanju lati ni ibamu pəlu akiyesi ati mu awọn ḥona şise sile ni ḥoran ti awọn eto irufin ti awọn eto mu.⁶¹

IŞE 5: RÍ ỌWỌ, IDODO, ATI İPAMỌ

Isoro: Wiwôle si ati Ibaşepö ni Ajogunba Asa kii şe deede nigbagbogbo, Ọwọ tabi Pelu Ni awọn igba miiran, şise işę CHIs' lati mu ki awọn akojopę wa le je inira nigbatı awọn ikojopę ni (1) awọn ohun elo iní ti o je ti awọn agbegbe ti a ya şotę ti a ti yokuro kuro ninu wiwôle ati ikopa ninu pinpin ohun-ini aşa; (2) awọn ohun elo ti a gba ni ipo ti ileto (3) awọn ohun elo ti awọn eniyan abinibi; 62 (4) awọn ohun elo ti a kà ni ikokö (paapaa ni awọn işelę ti lilo fun idanimo oju); (5) awọn ohun elo ti o şe aşoju awọn ॐode tabi awọn egbę miiran ti o ni ipalara; laarin

awọn miiran kókó ohun elo.⁶³ Ni iru awọn igba miran, pato ati eka inifura awon oran dide daradara koja awọn ni-afowokó vs. àkòsílẹ domain paradigm, eyi ti o atileyin a lodidi, nuanced, equitable ati respectful ona, bi daradara awọn nilo lati mu ọwọ, inifura, ati inclusivity sinu idogba "ìmọ́ asa". Ni Creative Commons, eyi jẹ apakan ti iran wa fun pinpin to dara julọ ti ohun-ini aşa. Iforowaniłenuwo, igbékéle ati oye jẹ diẹ ninu awọn eroja pataki lati şaseyori iran yii fun pinpin ti o ni ihuwasi ati deede dię sii.⁶⁴

Otitọ ni! → Ni 1992, orin naa "Sweet Lullaby" (lori awo orin agbaye Deep Forest) ṣe atunṣe igbasile ti lullaby atijo kan ti obirin kan ti a npe ni Afunakwa kọ, ti Swiss ethnomusicologist Hugo Zemp ti gbasile ni 1970 ni Solomon Islands. Ti a mu lati inu ibi ipamọ orin ibile ti UNESCO, eya ti o tunṣe ti ṣe awọn ere nla, şugbon a şeda laisi aşe, isanpada, tabi ifowosi ti Afunakwa tabi agbegbe rẹ.⁶⁵

Awọn işeduro

Awọn oluṣeto imulo yẹ ki o gba awọn ile-işẹ niyanju lati gba ḥona işe ati deede si pinpin awọn ikojopọ wọn ati ṣe agbekalẹ eto imulo ti o pe awọn ile-işẹ lati: • ronu, ni afikun si ipo agbegbe ti ẹya aşa, afikun ofin, işe işe tabi awọn ihamọ adehun ti o le ṣe akoso awọn ipo ti wiwóle, lilo ati ilotunlo; • jẹwọ pe awọn ihamọ wiwóle ati atunlo le jẹ idalare fun awọn idi işe; • ṣe ati ṣe ajọṣepo pẹlu awọn agbegbeorisun lati pinnu ilana kan fun digitization ati şise awọn akojopọ wa; ati • ṣe ibaraenisoro ni gbangba ati kọ awọn olumulo wọn nipa awọn ofin lilo ati ilotunlo, ati awọn ipo eyikeyi ti a ti fi idi rẹ mulẹ lati jẹ ki pinpin ni deede.

AKIYESI:

1. Gabriel Naudé, Iroyin lati France. Tabi, apejuwe kan ti ile-ikawe ti Cardinall Mazarini: şaaжу ki o to baję patapata (London: Timothy Garthwait, 1652), gege bi a ti fa jade ninu The Library: A Fragile History, nipasę Arthur der Weduwen ati Andrew Pettegree, Iwe Profaili, 2021, p. 206.
2. Creative Commons, "Open Culture" webupeji, <https://creativecommons.org/about/program-areas/arts-culture/>.
3. Brigitte Vézina, "CC ṣe atejade iwe eto imulo ti akole Si Pipin Dara julọ ti Ajogunba Asa - Eto kan fun Atunse Aşé Aşé-İşeda Commons," Blog Creative Commons, Kérin 2022, <https://creativecommons.org/2022/04/04/cc-Titejade-ilana-iwe-titò-si-dara-dara-pinpin-ti-ajogunba-aşa-ero-fun-atunse-akoko-atunse/>.
4. CC Copyright Platform, <https://network.creativecommons.org/cc-copyrightplatform-activity-fund/>.
5. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), "Ibeere fun awọn ifunni fun igba alaye lori ipa ti ajakaye-arun Covid-19 lori ilolupo aşe-lori," WIPO, 2022, <https://www.wipo.int/okeere/sites/www/ipade/en/docs/ifla.pdf>.
6. Wo, fun apeṣeré, Nfipamọ Ajogunba Ajogunba Ilu Yukirenia lori Ayelujara (SUCHO), <https://www.sucho.org/> ati #NEWPALMYRA,

<https://newpalmyra.org/>. 7. UNESCO, "UNESCO Şe afihan Awọn Irokeke lyipada Oju-ojo si Ohun-ini Aşa ni Kiribati," SDG Knowledge Hub | IISD, Oṣu Kini Ọdun 2012, <http://sdg.iisd.org/news/unescohighlights-climate-change-threats-to-cultural-property-in-kiribati/>. 8. Dom Phillips, "Iná musiōmu Brazil: isonu ti ko ni iširo bi ile-ekọ Rio ti ọdun 200 ti şubu," The Guardian, Oṣu Kesan 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/03/fire-engulfs-brazil-orile-edo-musiōmu-rio>. 9. Nora McGreevy, "Kini idi ti Ina Cape Town Şe Ipadanu Apanirun fun Ajogunba Aşa South Africa," Iwe irohin Smithsonian, Oṣu Kérin Ojo 20, Ọdun 2021, <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/cultural-heritage-historic-library-destroyedsouth-africa-blaze-180977539/> 10. Agence France-Presse, "Iná ti Easter Island şe ibajé 'aişetunse' si awọn ere Moai ololiki," The Guardian, Oṣu Kewa 2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/Oct/07/Easter-Island-iná-fa-irreparable-babajé-si-ololiki-moai-ere>. 11. Tun wo UNESCO, "Aşa ati lyipada Afefe," <https://www.unesco.org/en/culture-and-climate-change>. 12. Ana Lazarova, "Atunse Aşe-lori-ara ti EU jẹ aibikita nla si lilo ọfẹ fun awọn idi eto-ekọ," Europeana Pro, Oṣu Keje 2021, <https://pro.europeana.eu/post/the-eucopyright-reform-s-great-disservice-si-ofe-lilo-fun-ekọ-awọn-idi>. 13. Office of the High Commissioner for Human Rights, Special Rapporteur in the Field of Cultural Rights, "Agbegbe awọn eto aşa si ohun-ini," <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-cultural-rights/asa-eto-onaijogunba>. 14. Eyi ni akoko gbekale nipasé awọn olukopa ti Creative Commons Summit 2013 ni Buenos Aires. Wo Timothy Vollmer, "Şiše Atunse Aşe-lori-ara atileyin, Creative Commons," Oṣu Kewa Ọdun 2013, <https://creativecommons.org/2013/10/16/supportingcopyright-reform>. 15. UNESCO, "Aşa fun Awọn afihan Idagbasoke - Ilana Ilana," Ajogunba, 2014, p. 130, https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/cdis_methodology_manual_0_0.pdf https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/cdis/heritage_dimension.pdf (PDF). 16. Farida Shaheed, Iroyin ti alamoja ominira ni aaye ti awọn eto aşa, Igbimọ Eto Eda Eniyan UN, UN Doc. A/HRC/17/38, 21 Oṣu Keta 2011, <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G11/122/04/PDF/G1112204.pdf?OpenElement>. Wo tun, Abala 27(1), Ikede Kariye ti Awọn Eto Eda Eniyan (1948), United Nations, <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>. Awọn eto wonyi tun şe afihan ni ọpolopọ awọn irinse ati awọn eto UNESCO, paapaa: Apejo Ajogunba Agbaye (1972), nkan 5, <https://whc.unesco.org/en/convention/>; Apejo fun Idabobo Ajogunba Aşa Ainidi (2003), nkan 23, <https://ich.unesco.org/en/convention/>; ati Iranti ti Eto Agbaye (1992), <https://www.unesco.org/en/iranti-aye>. 17. United Nations, Awọn 17 Awọn ibi-afede, <https://sdgs.un.org/goals>. 18. UNESCO, "MONDIACULT 2022: Awọn ipinle gba Ikede itan-akolo fun Asa," atejade atejade, Oṣu Kesan 2022, <https://www.unesco.org/en/articles/mondiacult-2022-statesadopt-historic-declaration-culture?hub=701>. 19. UNESCO, "Iran pataki n° 5: Kika si MONDIACULT," Oṣu Kejo 2022, <https://>

articles.unesco.org/en/articles/special-issue-ndeg5-countdown-mondiacult. 20. Atóka SDG 16.10.1, <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/?Text&Goal=16&Target=16.10>. 21. Awọn Atóka SDG - Awọn Atóka SDG, <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/?Text=&Goal=11&Target=11.4>.

22. UNESCO, "Ige eti | Asa: ipile ti idagbasoke alagbero," Oṣu kókanla ọđun 2021, imudojuíwọn ni Oṣu Kérin Ojò 2022,
<https://www.unesco.org/en/articles/cutting-edgeculture-bedrock-sustainable-development>. ("Ipa gige-agbelebu ti aşa ni idasi si idagbasoke alagbero koja awọn agbegbe eto imulo ti tunmọ fun diẹ sii ju ọđun 40 lọ. ") Wo tun: UNESCO, "Awọn italaya bótini,"
<https://www.unesco.org/en/keychallenges>. ("Nipa pinpin eniyan ti o wopọ, pèlu imo ti o po si ati işokan iwa, a le wa awọn ojutu si awọn işoro tité ti akoko wa"). 23. Loic Tallon, "Şişeda Wiwole koja metmuseum.org: Gbigba Met lori Wikipedia," Ile ọnọ ti Ilu Ilu ti Art, Kínní 2018, <https://www.metmuseum.org/blogs/now-at-the-met/2018/> /imo-wiwole-ni-ni-met-odun-ókan.

24. Alice White, "Awọn aworan lati Gbigba Wellcome koja awọn iwo bilionu 1.5 lori Wikipedia," Oṣu kejila ọđun 2021,
<https://stacks.wellcomecollection.org/images-from-wellcomecollection-pass-1-5-billion-view-s-on-wikipedia-ee9663b62bef>. 25. Wo, fun apeère: Melissa Terras, "Nsii Wiwole si awọn akojopọ: şise ati lilo awọn akoonu aşa ti oni-nombà ti o şii," Emerald Insight, Oṣu Késan 2015, <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/OIR-06-2015-0193/full/html>; Sesana E, Gagnon AS, Bertolin C, Hughes J. "Şatunşe Ajogunba Aşa si Awọn eewu lyipada Oju-ọjo: Awọn iwoye ti Awọn amoye Ajogunba Aşa ni Yuroopu." Awọn imo-jinlé. Ọđun 2018; 8(8):305. <https://doi.org/10.3390/geosciences8080305>, <https://www.mdpi.com/2076-3263/8/8/305>; ati Mia Ridge, "Lati Tagging to Theorizing: Jinle Ibaşepo pèlu Ajogunba Aşa nipasé Crowdsourcing," Oṣu Kéwa 2013, Olutoju: Iwe akojolé Ile ọnọ - Wiley Online Library, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/cura.12046>, laarin ọpolopọ awọn apeère miiran. 26. Julia Fallon ati Pablo Uceda Gomez, "Awọn ọđun ti o padanu: iho dudu 20th orundun ni Europeana," Europeana Pro, Kokànlá Oṣù 2015,
<https://pro.europeana.eu/post/themissing-decades-the-20th-century-dudu-oho-ni-europeana>.

27. Fun apeère, Amazon nu e-books kuro ni awọn ile-ikawe ti ara eni ti awọn olumulo, wo: Brad Stone, "Amazon Erases Orwell Books From Kindle Devices," The New York Times, July 2009, https://www.nytimes.com/2009/07/18/technology/companies/18amazon.html?_r=0. Ni ọđun 2010, Sony da ḥona kika Broad Band eBook (BBeB) duro, wo: National Archives, "Awọn alaye fun: Broad Band eBook LRF", <http://www.nationalarchives.gov.uk/PRONOM/fmt/518>. Ni ọđun 2011, Microsoft da ḥona kika LIT duro, wo: Dan Price, "Awọn ḥona kika Ebook orişiri Ti şalaye: EPUB, MOBI, AZW, IBA, ati Dię sii," Şe Lilo, Oṣu Keje 2018,
<https://www.makeuseof.com/tag/ebook-kika-salaye/>. Ni ọđun 2012, Amazon da ḥona kika

Mobipocket duro. Ni ọdun 2020, Google kede pe yoo da Readium duro, Readium, "Awọn idasile," <https://readium.org/development/releases/>. Wo tun Amy Kirchhoff ati Sheila Morrissey, "Titaju awọn eBooks," Ijabo lmo-ero DPC 14, Okudu 2014, <https://www.dpconline.org/docs/technology-watchreports/1230-dpctw14-01/file> ati Stefan Hein, Tobias Steinke. "DRM ati itoju oni-nòmبا: Èran lilo ni Ile-ikawe Orile-edè Jamani." Ni Serena Coates, Ross King, Steve Knight, Christopher A. Lee 0001, Peter McKinney, Erin O'Meara, David Pearson, awọn olootu, Awọn ilana ti Apejò Kariaye 11th lori Itoju Digital, iPRES 2014, Melbourne, Australia, Oṣu Kèwa 6 - 10 , 2014. 2014, <https://phaidra.univie.ac.at/view/iwo%378120.28>. Wo, Judith Bleiden, "Iwe Iwadii: Itoye Awọn Gbólóhùn Ètò lori Europeana.eu," Kennisland, Kínní 2018, <https://www.kl.nl/en/publications/researchpaper-the-accuracy-of-rights-statements-on-europeana-eu/>, eyiti o ṣe afihan ipele deedee kekere eyiti awọn iwe-aṣẹ CC ati awọn irinṣe lo si awọn edata ti awọn işe agbegbe ti gbogbo eniyan ati ipa odi lori agbegbe gbogbo eniyan ("... iwadi lori data data Europeana fihan O ṣee ṣe pe awọn iwe-aṣẹ CC ṣee lo... lati seto awọn ipo lori lilo işe kan ti o wa tèlè larowoto. Ni ipari ohun elo aitò ti awọn iwe-aṣẹ Creative Commons yori si edata aladako eyiti o ṣe opin ilotunlo ati ṣe ipalara awọn imoran ipile lehin idi ti awọn iwe-aṣẹ Creative Commons"). 29. Wo, f.eks. Eleonora Rosati, "'Le Journal d'Anne Frank': iyasotó to lati je ami iṣowo, OHIM Fourth Board of Appeal so," IPKat, 2016, <https://ipkitten.blogspot.com/2016/01/le-journal-danne- otitò-to.html>. 30. Wo, fun apeere, Doug McCarthy, Andrea Wallace ati Tala Rahal, "Hawking Hogarth - Irin-ajo ere kan si ojo iwaju ti iraye si şishi si awọn ikojopò oni-nòmبا ni UK," Igbejade Keynote si Icepops 2022, Oṣu Kesan 2022, https://docs.google.com/presentation/d/1tp8Yp3MIWZTFdXMmgNnhacv4w3sc0P0hVL9cQuimS4A/edit#slide=id.g9e7aee9d3b_0_4. 31. Wo, fun apeere, Michael Weinberg, "Ile ono Neues n beere etò lori awọn faili 3Dprinting ti igbamu Nefertiti," Slate, Kokànlá Oṣu 2019, <https://slate.com/technology/2019/11/nefertiti-bust-neues-museum-3d-printing.html> ati Cosmo Wenman, "Ile ono Ilu Jamani kan Gbìyànjú Lati Toju Şışayewo 3D lyalenu yii ti Iṣe-ònà ara Egipti Aami kan. Loni O Le Wo I fun Igba akoko," Idi, Oṣu kókanla ọdun 2019, <https://reason.com/2019/11/13/agerman-museum-tried-to-hide-this-stunning-3d-scan-of-an-iconic-egyptian-artifacttoday-you-can-see-it-for-the-time-time/>, gęę bi a ti tóka si ni Claudio Ruiz ati Scann, "Awọn atunjade ti Awọn işe-işę Awujọ yę ki o wa ni Awujọ Agbegbe," Creative Commons, Oṣu kókanla ọdun 2019, <https://creativecommons.org/2019/11/20/reproductions-ofpublic-domain-works/>. 32. Justus Dreyling, Teresa Nobre ati Brigitte Vézina, "The Uffizi vs. Jean Paul Gaultier: A Public Domain Perspective," Communia, October 2022, <https://communiaassociation.org/2022/10/25/the-uffizi-vs-jean-paul-gaultier/>. 33. Wo, fun apeere, Ile ono Van Gogh, Lilo ati Awọn igbanilaaye ti Awọn aworan Gbigba,

<https://www.vangoghmuseum.nl/en/about/organisation/terms-and-conditions/use-and-permissions-of-collection-images>. 34. Natalia Mileszyk, "Maše sin ogún Chopin labé oke IPRs," *Communia*, August 2016,

<https://communia-association.org/2016/08/04/dont-bury-chopins-legacymountain-iprs/>. 35. Wo fun apeere ede ti Abala 14 ti Itosona (EU) 2019/790 lori aşe lori ara ati awon eto ti o jomó ni Oja Nikan Digital, <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&lati=EN#d1e822-92-1>. Wo tun Alexandra Giannopoulou, "Itosona Aşé-lori-ara Tuntun: Abala 14 tabi nigbati Ibugbe Gbogboogbo Wole Itosona Aşé Aşé Tuntun," Kluwers Copyright Blog, Okudu 2019, <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2019/06/27/the-new-copyright-directive-article-14-or-when-the-public-domain-enter-the-titun-copyright-directive/>. 36. Wo Wallace, Andrea ati Euler, Ellen, "Atunyewo Wiwole si Ajogunba Aşa ni Ibugbe Gbogboogbo: EU ati Awon Idagbasoke Kariaye (Kinní 1, 2020)." IIC - Atunwo Kariaye ti Ohun-ini Imoye ati Ofin Idije 51, 823-855 (2020), <https://ssrn.com/abstract=3575772> tabi <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3575772> 37. Wo, Fun apeere, Brigitte Vézina, "Idahun Wa Si Ijumosorò Igba Imudaniloju Aşé-lori-ara ti Ilu Kanada," Creative Commons, Oṣu Keta 2021, <https://creativecommons.org/2021/03/09/our-response-to-canadas-copyright-term-extension-consultation/>. 38. Wo, fun apeere, LIBER, "Gbólóhùn LIBER Nipa Awon işe-işe Jade-Ti-Okoowo," Oṣu Keje 2022, <https://libereurope.eu/article/liber-statement-regarding-out-of-commerce-works/> ati Forukosile ti Copright, "Awon işe orukan ati Dijitization Mass: Ijabo ti Iforukosile ti Awon aşe lori ara, Oṣu Kefo ọduń 2015,

"<https://www.copyright.gov/orphan/reports/orphanworks2015.pdf> (PDF). Fun awon orisun ti o wa tẹle lati koju ṣoran ti awon işe alainibaba, wo fun apeere, Europeana, ARROW: <https://pro.europeana.eu/project/arrow> ati EnDOW Diligent Search Publications, <https://diligentsearch.eu/publications/>. 39. Ile-ikawe Yunifasiti ti Cornell, "Ofin aşé-lori-ara ati Ibugbe Awujó ni Ilu Amerika," ni imudojuwọn kehin Oṣu Kini ọduń 2022, https://guides.library.cornell.edu/ld.php?content_id=63800150 ati Christina Angelopoulos, "Aroso naa ti European Term Harmonisation: 27 Public Domains fun awon 27 omo States," IVIR, 2012, https://www.ivir.nl/publicities/download/IIC_2012_5.pdf (PDF). 40. Flynn, Jakobu ati Giblin, Rebecca ati Petitjean, Francois, "Kini N şele Nigbati Awon iwe Wówole Ibugbe Gbogboogbo? Idanwo Aşé-lori-ara ti Underuse Hypothesis Koja Australia, New Zealand, United States ati Canada" (June 10, 2019). University of New South Wales Law Journal, Vol. 42, No. 41. European Commission, Orphan işe - Awon ibeere ti a beere nigbagbogbo, Oṣu Kewa 2012, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_12_743. 42. Julia Fallon ati Pablo Uceda Gomez, "Awon ọduń ti o padanu: iho dudu 20th orundun ni Europeana," Europeana Pro, Kokànlá Oṣu 2015,

<https://pro.europeana.eu/post/themissing-decades-the-20th-century>

-dudu-ih-o-ni-europeana. 43. Wo, fun apeere, Pollock, Rufu, "Lae lyokuro Ojo kan? Isono Akoko Ase-ori-ara to dara juló" (July 19, 2009). Atunwo ti Iwadi Isono lori Awon oran ase lori ara, Vol. 6, No. 1, oju iwé 35-60, 2009, <https://ssrn.com/abstract=1436186>; Clark, A., & Chawner, B. (2014). "Pípapó agbegbe ti gbogbo enyan: Ihamo ti awon iwe agbegbe ti gbogbo enyan ni agbegbe oni-nomba." AKIYESI akoko 21 Monday, 19 (6).

<https://doi.org/10.5210/fm.v19i6.4975>.

44. Ijوبا ilu Ostrelia, Igbimo işelopó, "Awon Eto Ohun-ini Imoye - Ijabo ibeere" (2016), Wiwa 4.1, p. 131, <https://www.pc.gov.au/inquiries/completed/intellectual-property/report/intellectual-property.pdf> (PDF). 45. Lori awin oni-nomba isakoso, wo Awon ojo iwaju Library, <https://www.libraryfutures.net>. 46. Wo, fun apeere, inDICEs, "inDICEs şoki kukuru: Si ona awon ile-işe ohun-ini aşa ti o ni idojuko agbegbe ni agbegbe oni-nomba," Oṣu kókanla 2022, <https://docs.google.com/document/d/1BJcfdB5lDHQt926YDNpAlwoNjWo8InFAD> #3). 47. Awon eto Imoye 21, "CIPPM lati şe iwadi sinu awon ilana ti o şii gegebi apakan ti Eto Awon eto 21 Imoye," <https://www.knowledgerights21.org/news-story/cippm-to-deliver-research-into-open-awon-ilana-gegebi-apakan-ti-imo-eto-21-eto/>. 48. Wo André Houang, "Creative Commons Copyright Platform Working Group on User Rights' Position Paper," Kokanlá Oṣu 2021, Creative Commons A Fe Lati Pin Alabode, <https://medium.com/creative-commons-we-like-to-share/egbe-şise-ori-olumulo-eto-iwe-9c5e589f1c9b>. 49. International Council of Archives, "Iyipada oju-ojo, Ase-ori-ara, ati Ajogunba Aşa," Oṣu Keje 2020, <https://blog-ica.org/2020/06/12/climate-change-copyright-and-cultural-heritage/>. 50. Wo fun apeere, Ile-ikawe Ilu Gese, "Kini idi ti Emi ko le wole si awon orisun lori ayelujara?" <https://www.bl.uk/help/explore-item-not-available>. E tún wo EIFL, "Èrò ètò àwòkókó 'TU Darmstadt' şe àlàyé lónà titó," July 2016, <https://www.eifl.net/news/tu-darmstadtcopyright-case-neatly-explained>. 51. Wo, WIPO Marrakesh Adehun lati dero Wiwole si Awon işe Atejade fun Awon enyan ti o je afaju, Ailagbara wiwo tabi Bibékó Ti alaabó (Adehun Marrakesh), 2013, https://www.wipo.int/marrakesh_treaty/en/. 52. EIFL, "Awon alaye si WIPO SCCR lori bi a şe kó alaye nigbati awon imukuro ase lori ara duro ni aala," Kokanlá Oṣu 2016, <https://www.eifl.net/resources/statements-wipo-sccr-how-information-denied-nigbati-aşe-awon-imukuro-da-aala>. 53. Tun tóka si bi "awon ona aabo imo-erò." 54. Wo fun apeere, Dombrowski, Quinn, Rachael Samberg, ati Erik Stallman. "DSC #14: Kaabo, Idasile DMCA." Awon Data-Sitters Club, May 2022. <https://datasittersclub.github.io/site/dsc14.html>. 55. Alliance Awon onkówe, "Awon faili Işokan Awon onkówe Oro asoye ni Atileyin Idasile Tuntun si Abala 1201 ti DMCA lati Mu Oro ati Iwadi Iwakusa Data şise," Oṣu Keji ọdun 2020,

<https://www.authorsalliance.org/2020/12/15/authors-alliance-files-comment-insupport-of-exemption-titun-si-apakan-1201-of-the-dmca-lati-şise-örö-ati-datamining-iwadi/>. 56. IFLA, "Idaabobo Awon imukuro Lodi si Ifiweranşé adehun," 2019, https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/contract_override_article.pdf (PDF). 57. Wo Giannoumis G.A., Beyene W.M. (2020) Ifisi Aşa ati Wiwôle si Imo-ero: Awon Iwoye Isalé lori Ofin aşe-lori ati Eto imulo ni Norway. Ni: Antona M., Stephanidis C. (eds) Wiwôle gbogbo agbaye ni Ibaraenisoro Enyan-Komputa. Awon ohun elo ati Iwa. HCII 2020. Lecture Awon akosilé ni Computer Science, vol 12189. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-49108-6_25. 58. Fun apeere, ni Ilu Pötugali, Montenegro, Belgium ati Kuwait, ofin aşe-lori-ara so pe (fere) gbogbo awon imukuro ati awon idiwon ni aabo lati inu adehun adehun (wo IFLA, "Idaabobo Awon imukuro Lodi si Ifiweranşé adehun," 2019, https://www.ifla.org/wpcontent/uploads/2019/05/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/ contract_override_article.pdf, p. 3). Wo tun ipo imulo ti American Library Association, Copyright | Igbanifi, ofin & Awon oran (<https://www.ala.org/advocacy/asekiko>) ati Teresa Nobre, "Şise awon aabo EU tuntun lodi si adehun adehun ati imo-ero ti awon imukuro aşe-lori," Communia, 2019, <https://www.communia-association.org/2019/12/09/implementing-new-eu-protectionscontractual-technological-overrides-copyright-exceptions/>. 59. Wakaruk, A., Gareau-Brennan, C., Pietrosanu, P. (2021). "Şifihan Iwon Şaniyàn Aşe-lori-ara." Iwe akosile ti Aşe-lori-ara ni Ekö ati Iwe-ikawe, 5(1), 1-38, ni p. 3. <https://doi.org/10.17161/jcel.v5i1.15212> © 2021 (CC BY-NC 4.0). (Citations ti own) 60. Fun apeere: Pictoright v Stadsarchief Rotterdam (2014), <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHAMS:2017:523>; Stichting Cors van Bennekom v. IISG (2015), <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2015:3231>; ati Voet/Rovers v. Erfgoed Leiden (2020), <https://www.erfgoedleiden.nl/nieuws/1170-online-plaatsen-oude-foto-sgerechtshof-den-haa-g-verniegtuitspraak#:~:text=Roovers%20overleed%20ni%202000.,75%20per%20foto%20moest%20betalen>. 61. Wo fun apeere, Coad, Samuel, "Digitisation, Copyright and the GLAM Sector: Şiseto llana Ailewu Aabo-Fun-Idi" (Oṣu Kesan 6, 2019). (2019) 50 VUWLR 1, Ile-ekö giga Victoria ti Iwe Iwadi Ofin ti Wellington, Iwe Akeko/Alumni No. 13/2019, Wa ni SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3449037>. 62. Callison, Camille et al. 2021. "Şise pēlu ọwọ pēlu Awon imo Ilu abinibi: Aşe-lori-ara, Ofin Aşa, ati Awon ile-işe Iranti Aşa ni Ilu Kanada." KULA: Şiseda Imo, Itankalé, ati Awon ekö Itoju 5 (1). <https://doi.org/10.18357/kula.146>. 63. Fun alaye dię sii lori awon işe ti pinpin şisi, wo Josie Fraser, "Egbé Şişepo CC 4 - Ni ikoja Aşe-lori-ara: Ethics of Open Sharing," Creative Commons A Fe lati Pin Alabode, 2021, <https://medium.com/Creative-commons-a-fe-lati-pin/koja-asekiko-awon-ethics-of-open-sharing-a495bb95569d>. Wo tun, inDICEs, "inDICEs şoki eto imulo: Si ọna awon ile-işe ohun-ini aşa ti o ni idojuko agbegbe ni agbegbe oni-nombà," Oṣu

kókanla ọdun 2022, <https://docs.google.com/document/d/1BjcqfdbB5lDHQt926YDNpAlwoNjWo8IniOM4PvzFz2k>. 64. Awọn llana CARE fun Isakoso Data Ilu abinibi je ki o şee şe lati gba ọna ọwọ ati işora lati şii awọn ikojopọ ati mu wọn pọ si pẹlu itumọ ti o jinlé ti o da lori ifowosi awọn iyatọ agbara ati awọn aaye itan. Wo:
<https://www.gida-global.org/care>. Awọn ọrọ agbegbe, ti o ni atileyin nipasé Creative Commons, je aperé lati titaniji awọn olumulo si awọn llana agbegbe ti n şakoso iraye si, lilo ati ilotunlo, ati fun awọn agbegbe Ilu abinibi ni ominira ati agbara şise ipinnu lati şeto awọn ofin fun pinpin. Awọn eto imulo ti o wa ni ibi ni lle ọnọ Iranti Iranti Ogun Auckland (ti a jiroro nibi pẹlu Şii GLAM lori Alabode), lle ọnọ ti New Zealand Te Papa Tongarewa, Gbólóhùn Wiwole Şii sile Smithsonian, ati lle ọnọ ti Ilu Ostrelia ti Awọn İşe işe ati Awọn Imo-jinlé je apeere ti o dara ti awọn ipo igbekale iwontunwonsi. lati koju awon oran ni ayika kókó acoonu. Wo tun:
https://repository.ifla.org/bitstream/ALAYE 22 123456789/1720/1/ifla-journal-47-3_2021.pdf.

65. Fun erekunrere lori oran Ijinle, wo Brigitte Vézina, "Şe wọn wa tabi wọn jade? Awọn ikosile aşa ti aşa ati agbegbe ti gbogbo eniyan: awọn ipa fun işowo" ni Christophe B Graber, Karolina Kuprecht & Jessica C Lai, eds, İşowo Kariaye ni Ajogunba Aşa abinibi: Ofin ati Awọn oran Afihan (Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2012) 196 ni 197.

Images (all cropped) • The Artist's Garden at Saint-Clair by Henri-Edmond Cross, The Metropolitan Museum; Public Domain,
<https://images.metmuseum.org/CRDIImages/dp/original/DP805782.jpg> • Image from "Amérique du Sud. Trois ans chez les Argentins ... Illustrations de Riou, etc" by Romain d'Aurignac, p. 367, The British Library; Public Domain, [https://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?cs=frb&doc=BLL01014871143&dscnt=1&scp.scps=scope:\(BLCONTENT\)&frbg=&tab=local_tab&srt=rank&ct=search&mode=Basic&dum=true&tb=t&indx=1&vl\(freeText0\)=014871143&fn=search&vid=BLVU1nson;](https://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?cs=frb&doc=BLL01014871143&dscnt=1&scp.scps=scope:(BLCONTENT)&frbg=&tab=local_tab&srt=rank&ct=search&mode=Basic&dum=true&tb=t&indx=1&vl(freeText0)=014871143&fn=search&vid=BLVU1nson;) • Ballet Dancers by Henri de Toulouse-Lautrec, Art Institute Chicago; CC0, <https://www.artic.edu/artworks/9148/ballet-dancers> • 12th Century Chess Set, The Metropolitan Museum; Public Domain, <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452204>

Awọn iyun

Itosona yii je kikọ nipasé agbegbe Creative Commons. Ọpẹ pataki lọ si ẹgbẹ işakoso: Brigitte Vézina, Oludari llana ati Aşa Şişii, Creative Commons; Maarten Zeinstra, CC Fiorino; Shanna Hollich, CC USA; Emine Yıldırım, KU Leuven ati Camille Françoise, Alakoso Şişii aşa tẹlẹ, Creative Commons. Ifilele nipasé Connor Benedict, Şişii Aşa Alakoso ni Creative Commons.